

γωγός ρίψασα βλέμμα συνεννοήσεως ἐπὶ τὴν ἐκπεπληγμένην καὶ ἄφρωνον Γερτρούδην· ἀλλὰ, 'Ροδερίκι, ἐξήγησέ μου, σὲ παρακαλῶ θερμῶς, τὴν φύσιν τοῦ παραδόξου τούτου πλοίου· ἡ θέσις εἰς τὴν ὁποῖαν εὕρισκεσαι δὲν φαίνεται ἀρμόζουσα εἰς σέ.

Ὁ παῖς ἔσειε τὴν κεφαλὴν, ἔταπείνωσε τὸ βλέμμα, ἀλλ' οὐδὲν ἀπεκρίθη.

— Πόθεν, ἡ σημαία τὴν ὁποῖαν σήμερον φέρει ὁ Δελφὶν εἶναι διάφορος τῆς σημαίας τὴν ὁποῖαν χθὲς ἔφερε; Διατὶ καθ' ἑκάστην σχεδὸν ὑψώνει νέας σημαίας διαφόρους ἐκείνων τὰς ὁποίας ἔφεραν εἰς Νεωπὴρ προσωρισμένοι;

Ὁ παῖς ἀπεκρίθη διὰ μειδιάματος πικροῦ καὶ μελαγχολικοῦ.

— Δύσκολον εἶναι, εἶπε, νὰ γνωρίσῃ τις τὴν καρδίαν τοῦ διατάσσοντος τὰς μεταλλαγὰς ταύτας. Ἐάν μόναι αἱ σημαῖαι ἤλλασαν εἰς τὸ πλοῖον, τοῦτο τίποτε δὲν ἦτο, θὰ ἤμεθα ἀκόμη εὐτυχεῖς.

— Λοιπὸν δὲν εἶσαι εὐτυχής, 'Ροδερίκι; ἐξηγήσου μου· θέλεις νὰ μεσολαβήσω ὑπὲρ σοῦ εἰς τὸν πλοίαρχον Ἐιδεγερ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπόλυσίν σου;

— Μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπηρετήσω ἄλλον κἀνένα.

— Πῶς λοιπὸν! ἐνῷ παραπονεῖσαι ἀγαπᾶς τὰς ἀλύσεις σου;

— Ἐγὼ δὲν παραπονοῦμαι.

Ἡ παιδαγωγὸς προσέβλεψεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον καὶ προσέθετο.

— Εἰς τὸ πλοῖον συμβαίνουνσι συχνάκις στάσεις τοῦ πληρώματος ὡς ἡ σημερινή;

— Ὅχι. ἀλλ' ἀπὸ τούδ' ναύτας τίποτε δὲν ἔχετε νὰ φοβῆσθε· ἐκεῖνος ὅστις τοὺς διοικεῖ ἡξέυρει καὶ νὰ τοὺς περιορίζει εἰς τὰ χρέη των.

— Εἶναι δὲ στρατολογημένοι κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως;

— Βεβαίως· ὁ μὴ ἔχων ἄλλον ἴσον του εἶναι βασιλεὺς.

— Καὶ ὁμως ἐτόλμησαν νὰ ἀπειλήσωσι τὴν ζωὴν τοῦ Κ. Οὐίλδερ. Εἰς ναύτας βασιλικοῦ πλοίου ἀπαντᾶται τοιαύτη αὐθάδεια;

Ὁ παῖς οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐπεκύρωσε τὰς περὶ χαρακτήρος τοῦ Δελφίνου ὑπονοίας τῆς πρεσβυτιδος.

— Φρονεῖς λοιπὸν, 'Ροδερίκι, προσέθηκεν, ὅτι ὁ Πει . . . δηλαδὴ ὁ πλοίαρχος Ἐιδεγερ θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀποβιβασθῶμεν εἰς τὸν πρῶτον λιμένα τὸν ὁποῖον ἀπαντήσωμεν;

— Λιμένας ἀφοῦ ἤλθετε εἰς τὸ πλοῖον ἕως τώρα ἐπεράσαμεν πολλούς.

— Ναί, ἀλλ' αὐτοὶ ἦσαν πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου διευθυνόμεθα, καὶ ἔπειτα τὸ πλοῖον δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτοὺς ἀνευ κινδύνου.

— Ὅλγιοι λιμένες εἶναι εἰς αὐτὸ ἀνοικτοί.

— Ἔστω, ἀλλ' ἐάν εὐρεθῇ εἰς, φρονεῖς ὅτι θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀποβιβασθῶμεν; ἔχουμε ἀρκετὸν χρυσίον διὰ νὰ τὸν ἀνταμειψώμεν διὰ τὰς περιποιήσεις του.

— Ἐκεῖνος ὀλίγον φροντίζει περὶ τοῦ χρυσίου· ἐάν ποτε τύχῃ νὰ τοῦ ζητήσω, μοῦ δίδει φούκταις γεμάτας.

Εὐτέρπη τόμ. Η' φυλλ. 72.

— Ὡςτε λοιπὸν ὅ,τι καὶ ἐν λέγῃς εἶσαι εὐτυχής, ἐπ' ἀνέλαβεν ἡ τροφός. Ἡ ἀφροσύνα δύναται νὰ σὲ ἀποζημιώσῃ διὰ τινὰ ψυχρὰ βλέμματα.

— Ποτὲ, ἀπεκρίθη ὁ παῖς ἐνθέρμως· ἐάν μοῦ προσέφερον τὸ πλοῖον τοῦτο γεμάτων χρυσίου, ὅλα θὰ τὰ παρήτουν διὰ νὰ ἀπολαύσω ἐν βλέμμα γλυκὺ τοῦ πλοιαρχοῦ.

Ἡ παιδαγωγὸς ἔμεινεν ἀπορούσα. Οἱ λόγοι καὶ ἡ ζέσις μεθ' ἧς ὁ ἀνήλικος ἐλάλει συνέχουν πάσας αὐτῆς τὰς ιδέας. Ἡγέρθη καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς λυχνίας εἶδε δάκρυα τρέμοντα εἰς τὰς μακρὰς βλεφαρίδας τοῦ νέου ναύτου καὶ κυλιόμενα εἰς τὰς παρειάς του, αἰτίνες, καίτοι ὀλίγον μαῦραι· ἐκ τοῦ ἡλίου, ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ζωηροτάτου ἐρυθύματος· παρετήρησε δὲ ὅτι οἱ χαρακτῆρες τοῦ 'Ροδερίκου ἦσαν λεπτοφυεῖς καὶ ὥραιοι, οἱ δὲ πόδες του τόσοι μικροὶ ὥστε ἐφαίνοντο ὅτι μόλις ἠδύναντο νὰ τὸν βαστάσωσιν. Ἡ πρεσβυτίς ἀπὸ γλυκείας φυσιογνωμίας ἀνέλαβεν ἥθος ψυχρότητος καὶ ἀποταθείσα διὰ φωνῆς αὐστηρᾶς. — Τέκνον, εἶπεν, ἔχεις μητέρα;

— Δὲν ἡξέυρω, ἀπεκρίθη ὁ παῖς πνιγόμενος ὑπὸ τῶν λυγμῶν.

— Ἀρκεῖ ἕως ἐδῶ· ἄλλοτε θὰ ὁμιλήσωμεν διεξοδικώτερον. Ἀπὸ τώρα δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ θαλάμου θὰ τὴν ἐκπληροῖ ἡ Κασσάνδρα, καὶ ὅταν μόνον ἔχῃ ἀνάγκην σου θὰ κτυπῶ εἰς τὸ κρόταλον.

Τοῦ 'Ροδερίκου ἡ κεφαλὴ ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ στήθους του· ἀποσυρθέντας δὲ αὐτοῦ ἡ τροφός ἐσφίξεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς τῆν ἐκ τῆς παραδόξου ταύτης συνδιαλέξεως πτοηθείσας Γερτρούδην. Ἀλλὰ πρὶν εἶτι λάβωσι καιρὸν νὰ διακοινώσωσι πρὸς ἀλλήλας τὰς ιδέας των κτύπημα ἡκούσθη ἐλαφρὸν εἰς τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἐρυθρὸς Πειρατής.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΣΑΜΙΩΝ.

(Συνέχεια, ὄρα Φυλλ. 71.)

Οἱ Σάμιοι παιδιόθεν ἐδιδάσκοντο καὶ τὴν ἀλιευτικὴν καὶ ἀπέκτησαν εἰς τὴν τέχνην ταύτην μεγάλην πείραν καὶ μάθησιν· ἡ ἀλιευτικὴ αὐτῶν ἐγένετο ποικιλοτρόπως, οἱ μὲν συνελάμβανον τοὺς ἰχθύας μετ' ἀρμίδιον, δηλαδὴ μετ' ἐνὶ τὴν ἀκρὰν τοῦ ὁποίου ἐξαρτάτο σπαρτίον τρίχινον καθωπλισμένον δι' ἀγκύστρου εἰς δ' ἔθετον τὸ δέλεαρ· ἄλλοι τὰ ἐκτύπων ἐπιτηδεύει μετ' ὀράτα τὰ ὁποῖα εἶχον δύο ἢ καὶ περισσοτέρας αἰχμάς καὶ ὠνομάζοντο τράιναι καὶ ἄλλοι τὰ ἐσαγίνευον μετ' ἀφόρα ἡδὴ δικτύων ἐξ ὧν τῶν μὲν ἦσαν ἡσφαλισμένα μετ' αἰχμάτα μολύβδου, τὰ ὁποῖα ἐβυθίζοντο εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, ἄλλα μετ' ἐπιφανέων. Ἡ ἀλιευτικὴ τῶν θύνων ἦτις διατηρεῖται μέχρι σήμε-

μερον διὰ τινων ὑπεξαίρεσεων ἥτο πολὺ ζωηρὰ καὶ εὐχάριστος καὶ ὁ παῖς ὁ δεικνύων ἐπιτηδεύοντα μεγαλητέραν ἑσπερανούτο. Ἐξήπλωνον εἰς τὸ μέρος τοῦ παλάλιου δίκτυον μακρότατον καὶ εὐρυχωρότατον, εἰς τῶν ἀλίων καθήμενος ἐπὶ πέτρας τινὸς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὰ κύματα τὰ ὅποια ἦσαν σχεδὸν διαφανή, ἅμα δὲ ἔβλεπε τὴν πληθύν τῶν θύνων νὰ περιοδεύη τὸ παράλιον περιέμενε μὲ παλμούς· ἵνα πλησιάσῃ εἰς τὸ δίκτυον ὅπου εἰσήρχετο ἀμερίμνως διὰ τινος ἀνοίγματος ἐπὶ τούτῳ οἰκονομηθέντος, ἅμα δὲ εἰσήρχετο εἰδοποιούντο πάραυτα οἱ σύντροφοί του οἵτινες διηροῦντο πάραυτα εἰς δύο συνοδίας καὶ ὅταν οἱ μὲν ἔσυρον τὸ δίκτυον ἄλλοι ἐκτύπων τὸ ὕδωρ μὲ τὰ κωπία διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς αἰχμαλώτους ἀπὸ τὴν φυγὴν· ἡ λεία ἦτο πάντοτε ἐπικερδής.

Κατηγοροῦνται οἱ Σάμιοι ὅτι μ' ὅλην τὴν ἰσχύν των καὶ δύναμιν μ' ὅλα τὰ πλούτη των μ' ὅλην τὴν εὐγενῆ ἀνατροφὴν των, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποφύγωσι τὴν τρυφιλότητα καὶ τὴν μαλακότητα.

Περὶ τῆς Σαμίων τρυφῆς (λέγει ὁ Ἀθήναιος) Δοῦρις ἱστορῶν παρατίθεται Ἀπίου ποιήματα λέγοντος ὅτι ἐφόρουσαν χλιδῶνας περὶ τοῖς θραγχοῖσι καὶ τὴν ἑορτὴν ἄγοντες τῶν ἡρίων ἐβάδιζον κατεκτενισμένοι τὰς κόμας ἐπὶ τὸ μετὰφρενον καὶ τοὺς ὤμους· τὸ δὲ νόμιμον τοῦτο μαρτυρεῖσθαι καὶ ὑπὸ παροιμίας τῆς δε βαδίζειν ἡρέμα ἐμπεπλεγμένον. Ἔστι δὲ τὰ τοῦ Ἀπίου ἐπη οὕτως ἔχοντα.

Οἱ δ' οὕτως φοίτεσκον, ὅπως πλοκάμους κτενίσαιοντο.
Εἰς Ἥρας τέμενος, πεπυκασμένοι εἴμασι καλοῖς.
Χιονέοισι χιτῶσι πέδον χθονὸς εὐρέσι εἶχον
Χρῶσαι δὲ κόρυμβοι ἐπ' αὐτῶν, τέττιγες ὡς
Χαῖται δ' ἠωρεῖται ἀνέμφ' χρυσοῖσι ἐπὶ δεσμοῖς·
Δανδάλεισι δὲ χλιδῶνες ἔρ' ἄμφι βραχίουσιν ἦσαν
... τες ὑπασιπῖδον πολεμιστῆν.

Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικός ἐν τῇ περὶ ἡδονῆς Σαμίων φησί, καθ' ὑπερβολὴν τρυφήσαντας, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους μικρολογίαν, ὥσπερ Συβαρίται, τὴν πόλιν ἀπολέσαι. »

Διεφθάρησαν λοιπὸν οἱ Σάμιοι διὰ τὴν ὑπερβολικὴν χρῆσιν τῆς τρυφῆς καὶ τῆς μαλακότητος ὡς δνεφθάρησαν καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη ἠθέλησαν νὰ μιμηθῶσιν αὐτοὺς καὶ ὡς διαφθάρησονται καὶ ὅσα προτίθενται νὰ ἐναγκαλισθῶσι τὰ ἐπώλεθρα ταῦτα ἐλαττώματα τῆς ἀπωλείας τῶν κοινωνιῶν. Ἄς προσέχωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἥδη ὅτε ἀνεγεννήθημεν ἵνα μὴ ὑποπέσωμεν εἰς τὴν υπερβολοῦσαν τρυφὴν, ἥτις μόνη καὶ σῶμα καὶ νοῦν δύναται νὰ ἐξαφανίσῃ, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τοὺς Συβαρίτας Τριβαλλοὺς καὶ Ἀσσυρίους, τὸν Ναβουχοδονόσωρα καὶ τὸν πλούσιον ἐκείνον τοῦ Βυαγγελίου ὁστις ἀφ' οὗ ἐπλήρωσε τὰς ἀποθήκας του ὄλων τῶν γήινων ἀγαθῶν εἶπε τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, φάγε, πίε, εὐφραίνου, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ ὁ δέσλαιος ὅτι ἡ τροφὴ τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ χρηστὰ ἔθνη, ὅτι ἡ ζωὴ του εἶναι προσωρινή καὶ μάταιος.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΛΕΣΒΙΩΝ.

Ἡ Λέσβος εἶναι νῆσος μεγάλη καὶ πλουσία, βρίθουσα ἀπὸ ὅλα τὰ καρποφόρα δένδρα τὰ ὅποια ἡ ἀνθρώπινος ἐπιτηδεύουσα δύναται νὰ ἐκτείνῃ καὶ καλλύνῃ. Ποταμοὶ ἐπαινεῖτο διὰ τὰς πολλὰς αὐτῆς ἀμπέλους, αἵτινες ἐξήγαγον οἶνον τεχνικὸν ἐκ τῶν καλλίστων τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ ὁ Κλέαρχος.

— Λεσβίου πώματος

Οὐκ ἔστιν ἄλλος οἶνος ἡδίων ποιεῖν.

διὰ τὸ ἔλαιόν της διὰ τοὺς δημητριακοὺς αὐτῆς καρποὺς, διὰ τὰ θερμά της λουτρά, διὰ τοὺς πολυτίμους λίθους τοὺς ὁποίους ἐξέβαλεν, διὰ τὴν ὠραιότητα τῶν πόλεων της καὶ διὰ τὸ ἐκτεταμένον της ἐμπόριον.

Παλαιάτα ἡ νῆσος αὕτη ὠνομάζετο Ἰσσα, πρῶτον δὲ ἐκατοικήθη ἀπὸ τοὺς Πελασγοὺς ὁδηγηθέντας ἐκεῖσε ὑπὸ τοῦ Ἐάνθου τοῦ Τριόπου ὅστις ὠνόμασεν αὐτὴν Πελαγονίαν, ἐπειδὴ δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἀκολούθως ἐρημώθη ἀπὸ ἐπομβρίαν καὶ ἐκατοικήθη ἀπὸ τοὺς ἐν Ὀλένῳ Ἀχαιοὺς, ἀρχηγούντος αὐτῶν τοῦ Μοκαρέως τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα Μήθυμναν ἔγχευεν ὁ Λέσβος τοῦ Λαπίθου, ὠνομάσθη Λέσβος καὶ οἱ κάτοικοι Λέσβιοι.

Οἱ Λέσβιοι ὑπῆρξαν λαὸς ἀνδρείος καὶ φιλοπόλεμος· τσαύτην δὲ κλίσιν εἶχον εἰς τὰ γράμματα ὥστε κατὰ τὸν Αἰλιανόν· α καίκα τῆς θαλάσσης ἤρξαν οἱ Μιτυληναῖοι τοῖς ὑφισταμένοις τῶν συμμάχων τιμωρίαν ἐκείνην ἀπῆρτησαν, γράμματα μὴ μανθάνειν τοὺς παῖδας αὐτῶν μηδὲ Μουσικὴν διδάσκεισθαι πασῶν κολάσεων ἡγησάμενοι βαρυνάτην εἶναι ταύτην ἐν ἀμαθίᾳ καὶ ἀμουσίᾳ καταβῶναι. »

Ἡ ἀνατροφή τῆς νεολαίας ἦτο τὰ μάλιστα ἐλευθέριος ἀρχίζουσα εἰς τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν καὶ τελευτῶσα εἰς τὰ δημόσια καταστήματα. Ἡ Μουσικὴ καὶ ἡ ποίησις ἦσαν τὰ συγκινοῦντα τὴν νεολαίαν, τσαύτας δὲ προόδους εἰδειξαν εἰς τὴν Λέσβον, ὥστε ἂν καὶ ἐνταῦθα ὠμίλου διὰλέκτον, οὐχὶ τόσον καθαρὰ ὡς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅλοι δμως ἀνεξαίρετως οἱ Ἕλληνες ἔλεγον, ὅτι εἰς τὰς κηδεῖας τῶν Λεσβίων ἀντελάλει ὁ ἀὴρ ἀπὸ τοὺς θρήνους τῶν μαυροφορεμένων Μουσῶν καὶ ὅτι εἰς τὰ συμπόσια καὶ εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας παρευρίσκοντο ὁ ἀπόλλων καὶ αἱ Μοῦσαι προεδρεύουσαι. Τὰ διδασκῆρια τῆς Μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως εἶχον συστηθῇ ἐνταῦθα ἀπὸ παρεληλυθότας αἰῶνας, πρὶν τῆς ἐξευγενείσεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Αἱ παραδόσεις τῶν ἐλλήνων μᾶς λέγουσι τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τούτου, τὴν ιδιότητα τῶν παθῶν του καὶ εἰς τοὺς μύθους τὰ χάρισματὰ τοῦ πνεύματός του. Ὅταν ὁ Ὀρφεὺς τοῦ ὁποίου τὰ μέλη εἰργάζοντο τόσα τέρατα, κατετεμῆθη ἀπὸ τὰς Μαινάδας ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ λύρα του ἐβρίβηθη εἰς τὸν Ἑμβρον τῆς Θράκης ποταμὸν καὶ μετηνέχθησαν ἀπὸ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης εἰς τὰ παράλια τῆς Μεθύμνης, πόλεως τῆς

Λέσβου· Ἡ κεφαλὴ αὕτη τοῦ Ὀρφῆως ἅμα ἐπλη-
σας τὴν νῆσον, ἐξήγαγεν ἤχους θελκτικούς, συνο-
δευμένους μὲ τοὺς τόνους τῆς λύρας, τῆς ὁποίας τὰς
χορδὰς ἐκίνηε ὁ ἄνεμος. Οἱ Μεθυμναῖοι ἐνθουσια-
σθέντες ἐκ τῆς Μουσικῆς ἀρμονίας, ἔλαβον τὴν κε-
φαλὴν καὶ τὴν λύραν καὶ ἐκείνην μὲν μετὰ σεβα-
σμοῦ καὶ λιτανείας ἐνταφίασαν παρὰ τὴν πόλιν των,
ἐνθα ὑποδομήσαντο καὶ ναὸν περικαλλῆ εἰς ὃν κατ'
ἔτος ἐποιοῦν διαφόρους ἀγῶνας τῆς Μουσικῆς καὶ
τῆς ποιήσεως, ταύτην δὲ ἐκρέμασαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὰ τοὺς ἀνταμείψῃ ἐ-
νέπνευσεν αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Μουσικῆς καὶ
κινδύνησε νὰ γεννηθῶσι παρ' αὐτοῖς πλῆθος σοφῶν,
ὡς οἱ Περικλείτης, Εἰρήνια, Δημοφίλη Ματρικέτας
Ἑλλάνικος, Φερικύδης, Δέσχης, Φρόνης, Ἑρμεῖας,
Ἀγῆνωρ, Ἑρμαχος, καὶ πρὸ πάντων οἱ Ἀρεῖων,
Σαπφῶ, Ἀλκαίος, Τέρπανδρος καὶ Πιπτακός, ἐξ ὧν
ὁ μὲν Ἀρεῖων ζῶν πρὸ ἑπτακοσίων ἐτῶν ὡς ἐγγιστα
πρὶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἄφησε συλλογὴν τινὰ
ποιήσεων τὰς ὁποίας ὕψαλλε μὲ τὴν λύραν του, ὡς
Εἰώθασι τότε ὅλοι οἱ ποιηταί, ἐπενόησε δὲ ἡ ἐτελειο-
ποίησε τοὺς διθυράμβους, εἶδος τι ποιήσεως, τοὺς
ὁποίους συνῆψε μὲ χοροὺς κυκλικούς, χρήσις ἥτις ἐ-
μεγαλύνθη διὰ τῶν πολυπληθῶν μαθητῶν του καὶ
ἥτις διεφυλάχθη καὶ μεταγενεστέρως. Ὁ Περσάνδρος
τῆς Κορίνθου τὸν ἔφερον εἰς Κόρινθον, ἐκεῖθεν δὲ
ἀπῆλθεν εἰς Σικελίαν ὅπου ἔλαβε τὸ βραβεῖον εἰς
ἄμιλλαν τινὰ Μουσικῆς. Μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ εἰσῆλ-
θεν εἰς Κορινθιακὸν τι πλοῖον κατὰ τὰ Τάραντα διὰ
νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κόρινθον καὶ οἱ ναῦται ἀπεφάσι-
σαν νὰ τὴν βίψωσι εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ τὸ ἄρπά-
σῃ τὴν περιουσίαν του, μόνος ἔπεσεν εἰς αὐτὴν,
ἀφ' οὗ ματαίως ἐδοκίμασε νὰ τοὺς κινήσῃ εἰς συμ-
παθείαν μὲ τὴν γλυκύτητα τῆς φωνῆς του, εἰς δὲ
Δελφῖν συμπαθητικώτερος ἀπὸ αὐτοῦ, τὸν μετέφε-
ρε λέγουσιν εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ταίναρου. Τὸ ἔρ-
γον τοῦτο βεβαιοῦται ἀπὸ τὸν Ἀρίωνα εἰς τινα τῶν
ὑμνων του, καὶ διεφυλάχθη ὡς παράδοσις ἀπὸ τοὺς
Λεσβίους ἐπεκυροῦτο δὲ καὶ εἰς Κόρινθον, διότι μα-
θὼν τοῦτο ὁ Περσάνδρος ἐφόνησε τοὺς πρωτοεργούς
ναύτας, εἰς δὲ τὸ Ταίναρον ἐπὶ θέσεως τινὸς ἐλικῶ-
νος ὀνομαζομένης καὶ ἀλλαχοῦ, ἐσώζοντο μεταγενε-
στέρως ἀνδριάντες τοῦ ποιοιτοῦ τούτου, βασιζόμενοι
ἐπὶ Δελφίνων. Πολλοὶ ἴσως θεωρήσωσι τὴν παρά-
δοσιν ταύτην ὡς μυθολογίαν καὶ ὁμῶς καὶ αὐτὰς
ὁ Ἀρίων ὡς ἔφηται καὶ ὁ Αἰλιανὸς καὶ ὁ Πλίνιος
καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Πausanias, λέγουσιν ὅτι οἱ
Δελφῖνες ἀγαποῦν οὐχὶ μόνον τὴν Μουσικὴν εἰς τὴν
ὁποίαν τέρπονται μεγάλως, ἀλλ' ὅτι εἶναι καὶ ἐπι-
δεκτικοὶ εὐγνώμοσύνης καὶ φιλάνθρωποι. Ἡ Σαπφῶ
ἡ ἐράσμιος αὕτη φίλη τοῦ Ἀλκαίου ἥτις ἐκάλλυνε
καὶ τὴν ποίησιν καὶ τὴν Μουσικὴν, ὑπῆρξεν αἰσθη-
τικὴ εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον καὶ ἕνεκα τοῦ πάθους
τούτου ἐγένετο καὶ εἰς ἄκρον δυστυχίης. Συνέγρα-
ψεν ὕμνους, ἐλεγεία, ᾠδὰς καὶ ἄλλα πολλὰ συγ-
γράμματα τὰ ὁποῖα ὁ χρόνος κατηνάλωσε καὶ τὰ
ὁποῖα ἀπεθανάτισαν καὶ αὐτὴν καὶ τὴν πατρίδα τῆς
καὶ ἅπερ ἡ νεολαία τῆς Λέσβου ἐμάνθανεν ἐκ στή-

θους μαθητευομένη. Εἶναι βέβαιον ὅτι πολλὰ γυ-
ναῖκες τῆς Ἑλλάδος ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν ποίησιν
καὶ τὴν Μουσικὴν, ἀλλ' οὐδεμία ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ
τὴν Σαπφῶ καὶ μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ποιητῶν τοῦ
ἀνδρικοῦ γένους, ὀλιγώτατοι δύνανται νὰ ὑπερβῶ-
σιν αὐτὴν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλάτων ὠνόμασεν αὐτὴν
δεκάτην Μοῦσαν.

» Ἐννέα τὰς Μούσας φασὶν τινὲς ὡς ὀλιγώρως ἡ-
νίδε καὶ Σαπφῶ Λεσβοθεν ἡ δεκάτη! Ὅποια προσο-
χὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν λέξεων!
Περιέγραψε πᾶν ὅτι ἡ φύσις προσφέρει περιχαρέ-
στερον μὲ τὰ προσφορώτερα χρώματα καὶ αὐτῶν
τῶν χρωμάτων των ζωηρότατα, ἐγνώριζε δὲ πόσον
νὰ ποικίλῃ τὴν φύσιν κατὰ τὴν χρεῖαν ὥστε ἐξήρ-
χeto ἐξ αὐτῶν πάντοτε ἐξαίσιος μίξις σκιῶν καὶ
φώτων. Ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς λάμπει μέχρι τοῦ μη-
χανισμοῦ τοῦ ὕφους τῆς. Ἐκεῖ διὰ τῆς ἐμπειρίας
τῆς ἥτις δὲν ἀπαυδίζει ἐκ τοῦ κόπου ἀπομακρύνε-
ται ἀπὸ ἐργώδεις ὠθισμούς καὶ ἀπαλλαττωμένη ἀπὸ
σφοδρὰς προσβολὰς μεταξὺ τῶν σοιχείων τῆς γλώτ-
της, δὲν ἀφίησιν εἰς τοὺς κριτικούς μέσα διὰ νὰ
τεχνολογήσωσι τὰ ποιήματά τῆς. Ἡ ἐξαίσιος αὕτη
ἀρμονία κατέστησε τοὺς στίχους τῶν περισσοτέρων
αὐτῆς συγγραμμάτων νὰ ῥέωσι μὲ περισσοτέραν χά-
ριν παρὰ οἱ τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ Σιμωνίδου. Ἀλλὰ
μὲ πόσην δύναμιν ἀγχινοῖας μᾶς σύρει ὅταν περι-
γράψῃ τὰ θέλητρά, τὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς καὶ
τὴν μέθην τοῦ ἔρωτος! Ὅποια εἰκόνες μαγευτικαί,
ὁποῖαι θερμότητες φαντασίας, ἐνθους ὡς ἡ Πυθία ἡ
ἐνεργοῦσα κατὰ θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἐκφέρει ἐπὶ τοῦ
χάρτου φράσεις φλογουδεῖς. Τὰ διανοήματά τῆς
πίπτουσιν εἰς αὐτὸν ὡς ὀρμητικὴ τις χάλαζα ἢ ὡς
πυρίνη ἐροχὴ, τρέχουσα νὰ κατακαύσῃ τὸ πᾶν, ὅλα
τὰ συμπτώματα τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους ἐμψυχόγονται
καὶ προσωποποιοῦνται διὰ νὰ διεγείρωσι τὰς σφο-
δρότερας ἀλλοιώσεις εἰς τὰς ψυχὰς μας. Ἐξαλλος
ἀπὸ ἀπελπισίαν ἔρωτος καὶ τρέμουσιν ἐκ τοῦ πά-
θους ὡς μαινὰς ψάλλει τοὺς ἐξῆς παθητικούς στίχους.

Φθίνεται μοι καῖνος ἴσος θεοῖσιν
Ἔμμεν' ὦνῆρ, ὅστις ἄντιόν ται
Ἰζάνει, καὶ πλασίον ἀδὺ φωνεύσας ὑπακούει.
Καὶ γελώσας ἱμερόεν τό μοι μὲν
Καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόασεν,
Ὡς ἴδον σ' ὡς ἐρόχον· ἐμοὶ γὰρ αὐδὰς
Οὐδὲν ἔθ' ἤκει.
Ἀλλὰ καμμέν γλῶσσ' ἔαγ' ἂν δὲ λεπτόν.
Αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑπο δε δρόμακεν
Ὅππᾶνεσσι δ' οὐδὲν ὥρμη βομβεῦ-
σιν δ' ἀκοαίμοι.
Καδὸ ἰδρῶς ψυχρὸς χέεται, τρόμος δὲ
Πᾶσαν ἄγρει χλωροτέρῃ δὲ ποίας
Ἔμμι, τεθνάνην δ' ὀλίγῃ δὲ οἷσα
Φαίνομαι ἄπνους.
Ἀλλὰ πᾶν τολματὸν ἐπαὶ πένητα.

Ἐλαβον ἔλεγεν εἰς κληρονομίαν τὸν ἔρωτα τῶν
ἠδονῶν καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀνευ αὐτῆς τὸ μᾶλλον ἐπι-
72*

κίνδυνόν εἶναι ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐδαιμονία συνίσταται εἰς τὴν ἐγγύσιν ἀμφοτέρων. Τούτῳ τὸ πρόσωπον μὲν εἶναι λαμπρόν διὰ τὴν μορφὴν του, ἔκείνο δὲ διὰ τὰς ἀρετάς του. Τὸ μὲν φαίνεται ὠραῖον κατὰ πρῶτην προσβολὴν· τὸ δὲ καὶ εἰς τὴν δευτέραν πο-
σῶς δὲν παραχωρεῖ τὰ πρῶτα.

Περὶ τῶν ἀπαιδευτῶν γυναικῶν ἔλεγε·

Καθαροῖτα δὲ καὶ οὐδέποκα μνημοσύνασθεν
"Ἄσσετ' οὐδὲ ποτ' εἰς ὕπερον· οὐ γὰρ πεδέχεις ῥόδων
Τῶν ἐν Πιερίας. Ἄλλ' ἀφανὲς κῆν αἶδα δρόμοις
Φοιτᾷσεις, πεδ' ἀμυρῶν νεκύων ἐκπεποταμένα.

Ἡ Σαπφώ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Συζύγου της ἀφιέρωσε τὸν περισσότερον χρόνον εἰς τὰς φιλολογικὰς σπουδὰς τῶν ὁποίων τὴν ἐφεῖν ἐπεχειρίσει νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς τὰς Λεσβίας γυναῖκας, διό ἐσύστησε σχολεῖον γυναικείον εἰς τὸ ὁποῖον ἔτρεχον αἱ μὲν γυναῖκες καὶ ἔξωθεν ἔτι διὰ νὰ διδασκῶσι τὰ ὑψηλότερα μαθήματα, αἱ δὲ παρθένοι καὶ νεάνιδες τὰς ἀρχὰς τῆς Μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλολογίας τεχνῶν τινῶν καὶ τὰ μυστήρια τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν δυνάμεών του μὲ γλῶσσαν θελκτικὴν καὶ ἀγαπητὴν εἰς πᾶσας καὶ πάντοτε ἐμπνεομένην ἀπὸ τὸν ἀληθῆ ἔρωτα· ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ προτερήματα τῆς ταῦτα ἐστάθησαν ὄργανα προσφυστάτα πρὸς διέγερσιν τοῦ μίσους δυνατῶν τινῶν Δεσποινῶν αἵτινες εἶχαν ταπεινωθῇ ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν της καὶ τίνων μαθητριῶν ἀναιδῶν, αἵτινες ἐφρόνησαν τὴν διδασκαλίαν των διότι δὲν ἠδύνατο ν' ἐξισθῶσι μετ' αὐτῆς ἡ ἀγκισθὸς ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Σικελίαν ὅπου διὰ τῶν προτερημάτων της καὶ διδασκαλιῶν τοσούτον εἴλκυσε τοὺς Σικελούς, ὥστε τῆς ἔστησαν ἀνδριάντα, λαξευθέντα ἀπὸ τὸν Σιλανίωνα διάσημον τῆς ἐποχῆς του ἐρομολύφον. Ἠράσθη τὸν φάωνα ὅστις τὴν ἐγκατέλειπεν, ἐπὶ τοσούτῳ δὲ ἡ φαντασία αὐτῆς ἀνεπετρώθη ἀπὸ τὸν ἔρωτα τὸν ὁποῖον ἐξωγράφισεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν της μὲ τὰ ἐπαγωγικότερα θέλητρα, ὥστε ἀπελπισθεῖσα ἀπωλέσθη, ὡς λέγεται εἰς τὰ κύματα, εἰς βράχον τινα τῆς Λευκάδος. Ὁ θάνατός της ἐγέννησε θαθεῖαν λύπην εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν καὶ οἱ μὲν Λεσβιοὶ πρὸς τιμὴν της ἐχάραξαν τὴν εἰκόνα αὐτῆς εἰς τὰ νομισματὰ των καὶ ἐσεβάσθησαν ἐς αἰετὴν τὴν μνήμην της, διατηρήσαντες τὸ σχολεῖόν της μὲ νέας διδασκαλίσσας καὶ ποιήσαντες ὥδῃν τινα τὴν ὁποίαν πρὸς τιμὴν της ἔψαλλον εἰς τὰ συμπόσια καὶ εἰς τὰς πονηγορείς των, καὶ ἐν ᾗ ἐφαίνετο ἡ διάσημος αὕτη Λεσβία ὡς νὰ παραιτῆται ὅλη εἰς τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν τὸ κάλλος ἐξωγράφειν εἰς τὴν καρδίαν της.

"Ἐλθετε (ἔλεγον) πρὸς τέ μενος γλαυκῶπιδος ἀγλαῶν Ἡρῆς
Λεσβίδες, ἀδρὰ ποδῶν θήμαθ' ἐλισσόμενα
"Ἐνθα καλὸν στήσασθε Θεῇ χορόν. "Τίμει δ' ἀπάρξει
Σαπφῶ Χρυσεῖν (χερσίν) ἔχουσα λύρην.
"Ὀλβια ἀρχημοῦ πολυγυθέος ἡ γλαυκὸν ὕμνον
Εἰσαίνει αὐτῆς δόξετε Καλλιόπης.
"Ἐξωγραφεῖτο ὡς ἀδύνατος πρέμουσα, κτυπημέ-

νη ὡς ἀπὸ κεραυνῶν, ὅστις τὴν ἐφέρει τὴν χρῆσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθήσεων ἐρυθρίωσα, πελιδνὴ μόλις ἀναπνεύουσα καὶ ὑποχωροῦσα βαθμηδὸν εἰς τὰς διαφορὰς καὶ θορυβώδεις κινήσεις τοῦ πάθους της ἡτῶν παθῶν της, τὰ ὁποῖα ἐμάχοντο μεταξὺ των εἰς τὴν ψυχὴν της. Οἱ Σικελοὶ τὴν ἀποθέωσαν, οἱ δὲ Ἀκαρνανες, καὶ Ἀμβρακιῶται ὠκοδόμησαν εἰς τὸν βράχον τῆς Λευκάδος ἀφ' οὗ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη, ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὸν ὁποῖον κατ' ἔτος ἐπανηγυρίζον καὶ εἰς οὗν καθεκάστην ἀφ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἔτρεχον οἱ λαοὶ διὰ νὰ θυσιάσωσιν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τιμὴν ἐκείνου καὶ ταύτης καὶ νὰ πηδήσωσι τὸ πῆδημα τοῦτο τῆς Λευκάδος, οὐχὶ μὲ σκοπὸν θανάτου ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῶσιν ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ ἔρωτος, καθότι ἐπίστευον ὅτι μόνον τὸ πῆδημα τοῦτο ἦτο τὸ ἀληθὲς ἀντιφάρμακον τῶν ὁρμῶν τοῦ ἔρωτος, διὸ καὶ ὁ Μένανδρος ἔγραψε τάδε.

Τὸν ὑπέρκομπον θηρῶσα φάων

Οἰστρῶν τι πόθῳ βίβαι πετράς ἀπὸ τηλεφανοῦς

Ἄλλὰ καὶ εὐχὴν σὴν, δέσποτ' ἄναξ.

Ὁ Ἀλκαῖος ἐγεννήθη μὲ πνεῦμα ἀνήσυχον καὶ τα-
ραχώδες. Ἐφάνη κατ' ἀρχὰς ἐραστὴς τῶν πολεμικῶν ἐπιτηδευμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπρόκρινεν. Ἡ οἰκία του ἦτον ἐμπλεὲς ξιφῶν περικεφαλαίων, ἀσπίδων καὶ θωράκων ἀλλὰ δαίλος ὡς τὸν Δημοσθένην, διότι εἰς τὴν πρῶτην μάχην τῶν Μιτυληναίων κατὰ τῶν Ἀθηναίων, πρῶτος ἔρριψε τὰ ὄπλα καὶ ἀτίμως ἔστρεψε εἰς τὸν ἐχθρὸν στρατὸν τὰ νῶτα. Ἐπηγέλετο μὲ παρρησίαν τὴν ἀγάπην τῆς ἐλευθερίας ἀλλ' ὑπωπτεύετο ὅτι ἐπεθύμει τὴν ἀνατροπὴν της. Προσετέθη μὲ τοὺς ἀδελφοὺς του εἰς τὴν μερίδα τοῦ Πιττακοῦ διὰ νὰ διώξῃ τὸν Μελόγχερον Τύραννον τῆς Μιτυλήνης, ἀκολουθῶς δὲ ἐναντίον τοῦ Πιττακοῦ διὰ ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν διοίκησιν του, ἔφρασε δὲ εἰς τὴν ὑπερβολὴν ἀντιδράσεως, ὥστε ὁ Πιττακὸς ἐξώρισεν αὐτὸν μετ' ἄλλων τινῶν ὁπαδῶν του, ἀκολουθῶς ἐπανῆλθεν ἀλλ' ὑπέπεσεν εἰς τὸν ἐχθρὸν του ὅστις τὸν ἐσυγχώρησεν. Ἡ ποιήσις, ὁ ἔρως καὶ ὁ οἶνος ἐγένοντο παρηγορία τῶν δυστυχιῶν του. Τὰ πρῶτά του ποιήματα κατεφέροντο μὲ ἀσπονδον μῖσος κατὰ τῆς τυραννίας, ἔπειτα ὕμνησε τοὺς Θεοὺς καὶ μάλιστα τοὺς προστατάς των ἡδονῶν. Ἐμελῶδησε τοὺς ἔρωτας, τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας, τὰς περιηγήσεις καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐξορίαν δυστυχίας του. Ἡ φυσικὴ αὐτοῦ ἀγχίνοια εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἀσαστίας διὰ νὰ διεγείρηται, ὅθεν εὐρίσκετο εἰς εἰδός τι μέθης ὅταν ἐσύνητε τὰ ποιήματά του, τὰ ὁποῖα ἔγιναν τὸ θαῦμα τῶν μεταγενεστέρων. Τὸ ὕψος τοῦ πάντοτε προσφύς εἰς τὰς πραγματευομένας ὕλας, εἶχε σφάλματα μόνον τῆς καθυμλουμένης ἐν Λέσβῳ διαλέκτου. Συνῆπτε τὴν γλαυκότητά μὲ τὴν δύναμιν, τὴν ἀφθονίαν μὲ τὴν ἀκριβείαν καὶ καθαρότητα, ἀνῆρχετο σχεδὸν εἰς τὸ ὕψος τοῦ Ὁμήρου ὅταν ἐπράκειτα νὰ περιγράψῃ παλῆμους καὶ νὰ φοβίσῃ τύραννον. Ἠγάπα τὴν Σαπφῶ καὶ τῇ ἔγραψε τὰ ἐξῆς.

Θέλω τι ν' εἰπῇ, ἀλλὰ μὲ κωλύει αἰδώς·

Καὶ ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν.

Καὶ μητ' εἰπὼν γλῶσσ' ἐκούκα κακὸν

Αἰδώς κέν σε οὐκ εἶχεν ὄμματα,

Ἄλλ' ἔλεγες περὶ τοῦ δικαίου.

Ὁ Ἀλκαῖος κατὰ μίμησιν τῆς Σπυροῦς ἐσύστησε σχολεῖον τῆς Μουσικῆς καὶ Ποιήσεως εἰς δ' ἐσύχναζαν οἱ Λέσβιοι νεανῖαι, διδασκόμεναι τὰς θελξικαρδίους ταύτας ἐφευρέσεις τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν, μὲ τοσοῦτην περισσοτέραν ἔρσιν, καθόσον ἐμελλον κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος τῶν ν' ἀγωνίζονται εἰς τὰς ἐορτὰς μὲ τὰς νέας περὶ τῶν πρωτείων καὶ οὐδέποτε ἡμαύρσαν τὴν δόξαν τοῦ διδασκάλου αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος τῶν.

Ὁ Τέρπανδρος ἦτο σχεδὸν μὲ τὸν Ἀρίωνα σύγχρονος· ἔλαβε πολλάκις τὸ βραβεῖον τῆς νίκης εἰς τοὺς δημοσίους τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνας, ἀλλὰ νίκαι ἀληθεῖς ὑπῆρξαν αἱ ἐφευρέσεις του. Ἠύχθη τὴν λύραν μὲ τρεῖς χορδὰς, ἔχουσαν πρότερον μόνον τέσσαρας, ἐσύνθεσε διὰ διαφόρων ὀργάνων νέους ἤχους οἵτινες πανταχοῦ εἰς τὰ ἔξῃ μετεχειρίζοντο ὡς πρωτότυποι, συνήγαγε νέους ῥυθμούς εἰς τὴν ποίησιν, διώρισε προσωπικὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν κατέστησεν ἀξίαν ν' ἀγωνίζηται εἰς τοὺς ὕμνους οἵτινες συντείνουσιν εἰς τὰς Μουσικὰς ἀμίλλας. Εἰς αὐτὸν ὁμολογεῖται μεγίστη εὐγνωμοσύνη, διότι ἐστέρησε μὲ σημεῖα τὸ ἀνῆκον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου μέλος. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν ὀνομάζον τὸν κατ' ἐξοχὴν μελωδὸν τῆς Λέσου, τοσαύτην δὲ ὑπόληψιν εἶχε καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Μαντείοις, ὥστε στασιασάντων ποτὲ τῶν Λακεδαιμονίων, τοῖς ἐδόθη χρησμός ὅτι τότε φιλιωθήσονται ὅτε φέρουν ἐκ Μεθύμνης τὸν Τέρπανδρον διὰ νὰ τοὺς καθαρίσῃ, ὃ δὲ Τέρπανδρος ἐλθὼν κατ' ἐπίμονον θέλησιν τῶν καὶ ἐντέχνους καθαρίσας αὐτοῖς τὰ δεινὰ τῶν διχονοίων, ἀπερ ἐμεγάλυνε καὶ διὰ τῆς ἀρμονίας τῆς ψῆδς, κατάρθρωσεν ὥστε νὰ λησμονήσωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἔχθραν καὶ τὰ μῖση τῶν καὶ νὰ ἐναγκαλισθῶσιν ἀλλήλους, ἀσπασθέντες μὲ δάκρυα χαρᾶς τὸν ἀδελφικὴν τῆς διαλλαγῆς ἀσπασμόν. Οἱ λοιποὶ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐσέβοντο αὐτὸν καὶ ἐτίμων τὰ προτερήματά του τὰ ὅποια ἐξωογόουν τὰς ἡδονάς τῶν, ἡ δὲ πετρὶς του τὸν ὑπεργάπη καὶ διὰ νόμου διητήρησε τὸ σχολεῖόν του πάντοτε ἀκαίον.

Ὁ Πιπτακὸς ἦτον εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὴν ἀνδρίαν καὶ φρόνησιν του ἠλευθέρωσε τὴν Μιτυλήνην ἀπὸ τοὺς καταθλίβοντας αὐτὴν τυράννους ἀπὸ τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον καὶ ἀπὸ τὰς ἐμφυλίου διακρίσεις, μὲ τὴν παιδείαν του δὲ καὶ σοφίαν ἐνομοθέτησε νόμους σοφοὺς καὶ δικαίους. Ὅταν πῶ ἐνεχειρίσθη ἡ ἐξουσία ἧτις ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς Μιτυληναίους, κυρίους ὅλης τῆς νήσου, τὴν ἐδέχθη διὰ νὰ αὐστηρῇ πάλιν τὴν εἰρήνην εἰς τὸν κόλπον τῆς καὶ διὰ νὰ τῆς δώσῃ τοὺς ὅσους χρεῖαν εἶχε νόμους, ἐξ ὧν εἰς ἦτον ἀξίος τῆς προσοχῆς τῶν φιλοσόφων· αὐτὸς ἐπαίδευεν μὲ διπλὴν ποιήν τὰ ὅσα σφάλματα ἐγένοντο εἰς τὴν

μέθην καὶ μολοντί δὲν ἐφαίνετο ἀνάλογο· μὲ τὸ ἔγκλημα, ὅμως ἦτον ἀναγκαῖος διὰ ν' ἀποσοθήσῃ τὴν πρόφασιν τῆς ἀγνοίας ἀπὸ τὰς ὑπερβολὰς εἰς τὰς ὁποίας ἡ φιλοποσία εἶχε κατακρημνίσει τοὺς Λεσβίους. Ἀφοῦ ἡ νομοθεσία του ἔλαβε πέρας καὶ ἐφηρμόσθη, ἀπεφάσισε ν' ἀφοσιώσῃ τὰς ἐπιλοιπούς ἡμέρας του εἰς τὴν σπουδὴν τῆς σοφίας, ἣν μετωχέτευσε εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, παραιτηθεὶς ἄνευ κομπασμοῦ τῆς ἡγεμονικῆς ἐξουσίας, ὅταν δὲ τὸν ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη· «ἐφριζα βλέπων τὸν Περίανδρον τῆς Κορίνθου ὅτι κατέστη τύραννος τῶν ὑπηκόων του ἀφοῦ ἦτο πατὴρ αὐτῶν. Δυσκολώτατον τὸ παραμένειν πάντοτε εἰς τὴν ἀρετὴν.

Τοιοῦτοι λοιπὸν ἄνδρες ἐγεννήθησαν εἰς Λέσον οἵτινες ὅσον ἐδόξασαν τὴν ποίησιν τὴν Μουσικὴν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν φιλογολίαν, τόσον ἐσπούδασαν νὰ ἐξευγενίσωσι τὰ ἦθη τῶν κατοίκων τῆς, ἤρχισαν λοιπὸν παλαιάτατα τὴν ἐξευγένισιν αὐτῶν, φροντίζοντες ἵνα ἡ νεολαία διδάσκηται δημοσίως εἰς τὰ δημόσια διδασκτήρια καὶ οἱ μὲν νέοι ἀπὸ σοφοῦ διδασκάλου, αἱ δὲ νέαι ἀπὸ θελτικῆς καὶ πεπαιδευμένης γυναίκας ὑπ' ὅσων τῶν ἀρχόντων αὐτῶν ὀνομαζομένων Ἀσομνήτων. Ἐνταῦθα ἡ νεολαία γενικῶς μὲν ἐδιδάσκετο τὴν ποίησιν, τὴν Μουσικὴν τέχνην τινὰς ἀναγκαίας καὶ τὰς γυμνάσεις τοῦ σώματος, εἰδικῶς δὲ τὴν ἐπιστήμην ἐκείνην ἢ τὴν τέχνην ἣν ὑπῆρχισαίτο, καὶ ἀπδείχθη ὅτι καὶ κρίσιν καὶ πνεῦμα εἶχε καὶ προόδους οὐμικρὰς ἀπέκτα πάντοτε πρὸς δόξαν τῆς πατρίδος καὶ εὐημερίαν οἰκιακὴν.

Ἡ οἰκαδὲ τῶν Λεσβίων ἀνατροφή ἦτον ἀπλουστάτη μὲν ἀλλὰ πρόσφορος εἰς τὸ καταστήσαι τοὺς παῖδας ἐναρέτους καὶ ἐπιδεξιούς εἰς πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην. Ἀμα ὁ παῖς ἡ ἡ παιδίσκη ἐγεννῶντο ἀφιερώνοντο εἰδικῶς μὲν εἰς τὰς Μούσας καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, γενικῶς δὲ εἰς ὅλους τοὺς Θεοὺς προστάτας τῆς νήσου. Ἀφοῦ ἐφθάνον εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ἠδύναντο ν' ἀντιληφθῶσι τῶν περὶ αὐτῶν γενομένων ἤρχίζον νὰ διδάσκωσιν αὐτὰ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἡθικῆς καὶ θρησκευτικῆς, ἅμα δὲ ἐφθάνον εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρουσιάζον αὐτὰ εἰς τοὺς ἀρχοντας οἵτινες τὰ κατέγραφον εἰς τοὺς πίνακας τῶν πολιτῶν καὶ ἔκτοτε πλέον ἐθεωροῦντο τέκνα πάσης τῆς πολιτείας. Περὶ τὸ δέκατον ἔτος κατηρτισμένα εἰς τὰς ἀρετάς, κατὰ τὰς φυσικὰς καὶ ἡθικὰς δυνάμεις τῶν γονέων τῶν, ἀπεστελλόντο εἰς τὰ σχολεῖα ἔνθα ἐδιδάσκοντο μέχρις ὅτου ἐτελειοποιούντο εἰς ὅλα τῶν διδασκτηρίων τὰ μαθήματα καὶ εἴτα ἐξεταζόμενα δημοσίως ἀπήρχοντο πλέον οἰκαδὲ διὰ ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς τὸ ἐπάγγελμα ὅπερ ἐξελέξαντο.

Οἱ Λέσβιοι ἦσαν φιλοθεάμονες, ὅταν εἰς ὅλας αὐτῶν τὰς πόλεις εἶχον θεάτρα εἰς τὰ ὅποια παρίσταντο διάφορα θεάματα περιεργίας ἀξίω καὶ φιλόδοτοι, διὰ τοῦτο πανταχοῦ τῆς νήσου ὑπῆρχον καὶ περιβλεπτοὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἐγένοντο διάφοροι ἐορταὶ καὶ πανηγύρεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανον υποχρεωτικῶς μάλιστα μέρος καὶ αἱ νεανίδες, διὰ ν' ἀ-

ΠΕΡΙ ΕΥΓΛΩΤΤΙΑΣ.

(Κατὰ Βολταῖρον)

γνωσθῶσι μὲ τοὺς νέους περὶ τῆς Μουσικῆς καὶ ποιήσεως, περὶ σωφροσύνης καὶ ὠραιότητος, καὶ περὶ ἄλλων κοινωφελῶν ἀρετῶν, ἦσαν δὲ καὶ σφόδρα φιλελεύθεροι, ἀποδείξαντες τὴν ἀρετὴν των ταύτην εἰς διαφόρους περιστάσεις.

Οἱ Λέσβιοι ἐκατηγοροῦντο ὅτι ἡγάπων κατὰ κόρον τὰς ἡδονάς· ἐλέγετο δὲ ὅτι εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν εἶχον ἰδέας αἵτινες ἐκλινόν εἰς τὴν θέλῃσιν ἐκάστου καὶ ἐσυμμορφώνοντο μὲ τὰς περιστάσεις· εὐκόλως ὡς οἱ ἀρχιτεκτονικοὶ γνῶμονες, διὰ τοῦτο δὲν ἡδυνήθησαν ἀκολούθως ν' ἀντισταθῶσι κατὰ τῶν ὀπλων οὔτε τῶν ἰδίων τυράννων των, οὔτε τῶν Ἀθηναίων, οὔτε τῶν Περσῶν, οὔτινες τοὺς ἐκυρίευσαν ἀλληλοδιαδόχως. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀποδείξεις τρανωτάτης ὅτι καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἡδονὴ ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πάθη διαφθείρουν τὰ ἔθνη καὶ μηδενίζουν τὴν ἀνθρωπότητα.

ΠΕΛΙΣΙΕΡ.

Στρατάρχης τῶν Γάλλων.

Ἡ εὐγλωττία εἶναι προγενεστέρα τῶν κανόνων τῆς ῥητορικῆς, ὡς αἱ γλῶσσαι ἐσχηματίσθησαν πρὶν τῆς γραμματικῆς. Διότι αὐτὴ ἡ φύσις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εὐγλωττον εἰς τὰ μεγάλα συμφέροντα καὶ εἰς τὰ μεγάλα πάθη. Ὁ συγκεκινημένος τὴν ψυχὴν βλέπει τὰ πράγματα μὲ διάφορον ἢ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι ὀφθαλμὸν, τὰ πάντα παρέχουσιν αὐτῷ ὕλην ζωντῆς καὶ ταχείας συγκρίσεως καὶ μεταφορᾶς, τὰ πάντα ζωογονεῖ, θερμαίνει καὶ μεταδίδει εἰς τοὺς ἀκούοντας μέρος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του. Φιλόσοφος τις παρετήρησέ ποτε ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ λαὸς ἐκφράζεται δι' εἰκόνων, καὶ ὅτι οὐδὲν κοινότερον οὐδὲ φυσικώτερον τῶν καλουμένων τρόπων. Καὶ οὕτως εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἡ καρδιά καίει, ἡ γενναϊότης φλέγεται, οἱ ὀφθαλμοὶ σπινθηροβολοῦσι, τὸ πνεῦμα καταβάλλεται, μεταδίδεται, ἐξαντλεῖται, καὶ παγώνει τὸ αἷμα καὶ κλίνει ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος φυσᾷ ἐκ τῆς ἀλαζονίας καὶ μεθύσκειται ἐκ τῆς ἐκδικήσεως· εἰς πάσας δὲ τὰς ζωντὰς ταύτας εἰκόνας ἡ φύσις φαίνεται ὑπογεγραμμένη δὴ μίουργός.

Ἡ φύσις εἶναι ἡ κινουσά σε εἰς τὸ νὰ λάβῃς κατ' ἰσχὺς ὕψος μετριοπαθείας ἀπέναντι ἐκείνων ὧν ἔχεις τὴν ἀνάγκην. Ἡ φυσικὴ ἐπιθυμία τοῦ νὰ προσελκύσῃς καὶ δεσμεύσῃς καὶ καταστήσῃς εὖνον τὸν δικαστὴν ἢ ἀκροατὴν σου, ἡ περιστολὴ τῆς θαθέως συγκεκινημένης ψυχῆς, τῆς προπαρασκευαζομένης εἰς τὸ νὰ ἐκχύσῃ τὰ θλίβοντα αὐτὴν πάθη, ταῦτά εἰσιν οἱ πρῶτοι τῆς τέχνης διδάσκαλοι.

Ἡ αὕτη φύσις εἶναι ἡ ἐμπνέουσα ἐνίοτε ἀποτροπᾶς αἰφνιδίους καὶ κεραυνοβόλους· τὸ ἰσχυρὸν πάθος, ὁ ἐπείγων κίνδυνος, καλοῦσιν ἀμέσως τὴν φαντασίαν. Οὕτω στρατηγὸς τις τῶν πρώτων καλιφῶν, βλέπων εἰς φυγὴν τραπέντας τοὺς μουσουλμάνους. — Ποῦ τρέχετε; ἐφώνησεν, οἱ ἐχθροὶ δὲν εἶναι πρὸς αὐτὸ τὸ μέρος. Σᾶς εἶπον ὅτι ὁ καλιφὴς ἐφρονεύθη, τί πρὸς τοῦτο; τί, ἐὰν ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν ζώντων ἢ τῶν νεκρῶν αὐτός; ὁ Θεὸς ζῇ καὶ σᾶς βλέπει· ἐμπρός!

Ἡ φύσις εἶναι λοιπὸν ἡ ἐμπνέουσα, ἡ κανονίζουσα τὴν εὐγλωττίαν· καὶ ἐὰν ἐλέχθη ποτὲ ὅτι οἱ μὲν ποιηταὶ γεννῶνται τοιοῦτοι, οἱ δὲ ῥήτορες καταρτίζονται διὰ τῆς μελέτης καὶ διδασκαλίας, τοῦτο ἐλέχθη ὅτε πλέον ἡ εὐγλωττία ἠναγκάσθη νὰ ὑποβληθῇ εἰς κανόνες, νὰ μελετήσῃ τοὺς νόμους, τὸ πνεῦμα τῶν δικαστῶν καὶ τὴν μέθοδον τοῦ καιροῦ.

Αἰετοτε οἱ κανόνες ἔρχονται κατόπιν τῆς τέχνης. Ὁ πρῶτος συλλέξας τοὺς νόμους τῆς ῥητορικῆς εἶναι ὁ Τισίας, ἀλλὰ τοὺς πρώτους κανόνες αὐτῆς ἡ φύσις τοὺς ἔθεσε.

Κατόπιν ὁ Πλάτων ἐν τῷ Γοργία λέγει ὅτι ὁ ῥήτωρ πρέπει νὰ ἔχῃ ἀγγίνοιαν μὲν διαλεκτικοῦ κρίσιν δὲ φιλοσόφου, λεκτικὸν δὲ ποιητοῦ σχεδόν, φωνὴν δὲ καὶ σχήματα ἀρίστου ὑποκριτοῦ.